

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 14.06.2024 nr 7-6/240756/2403610

Ehitusjuhtimise ametiala kutsetunnistus

Lugupeetud avaldaja

Selgitasite õiguskantslerile saadetud kirjas, et kui enne 2018. aastat sai ehitusjuhtimise ametialal anda kutse ka inimesele, kes tegutses hoone või rajatise ehitustegevuse juhtimises (st ehitusettevõttes), siis praegu kehtiva korra järgi peab kutse taotleja olema töötanud ehitustellijana. Selgitasite, et olete ehitusettevõtja, kuid vahel tegelete ka arendusega (olete tellija). Teil on ehitustegevuse juhtimise ametiala kutsetunnistus, kuid soovite saada ka ehitusjuhtimise kutsetunnistuse. Leiate, et kutse andmise korras sätestatud töökogemuse nõude tõttu pole võimalik ehitusettevõtjatel, kes teevad nii ehitus- kui ka arendustööd, ehitusjuhtimise kutset enam saada ning nii rikutakse põhjendamatult nende inimeste õigusi.

Leian, et ehitusjuhtimise ametialal kutse taotlejatele pole seatud selliseid töökogemuse nõudeid, mille tõttu inimesel, kes ehitustegevuse juhtimise kõrval tegeleb aeg-ajalt ka ehitusjuhtimisega (on tellija), pole võimalik ehitusjuhtimise ametialal kutset saada. Ehitusjuhtimise ametialal kutse saamiseks ei piisa enam üksnes ehitustegevuse juhtimise töökogemusest, vaid tuleb näidata ka ehitusjuhtimise töökogemust (tellijana). Selline kutse saamise tingimuste muudatus pole lubamatu ega seega ka põhiseadusvastane.

Kui leiate, et tuleks muuta ehitusjuhtimise ametialal kutse saamise tingimusi (näiteks töökogemuse nõudeid), võite teha selle kohta ettepaneku kutse andjale ehk Eesti Ehitusinseneride Liidule. Liidust selgitati õiguskantsleri nõunikule, et praegu uuendatakse nii kutsestandardit kui ka kutse andmise korda.

Ehitusinsenerina tegutsemise piirang

1. Põhiseaduse (PS) § 29 lõike 1 järgi on Eesti kodanikul õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta hõlmab ka juba olemasolevat töö- või teenistussuhet (vt ka Riigikohtu otsus asjas nr [3-4-1-2-05](#), p 69 ja otsus asjas nr [3-1-1-92-06](#), p 24). Seadusega võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. PS § 31 näeb ette, et piirata võib iseseisva majandustegevuse kaudu tulu teenimist.

2. Üks piirang, mis võib takistada elukutse, ameti või töökoha valimist, on seadusega sätestatud kutse saamise kohustus.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. Eestis on mitme seadusega määratud ametid ja elukutsed, mis eeldavad kutseeaduse alusel välja antud kutsetunnistuse olemist. Nendes ametites ei saa ilma kutsetunnistusega töötada.

4. [Ehitusseadustiku](#) (EhS) § 24 lõige 1 sätestab, et selles paragrahvis nimetatud juhul võib ettevõtja ja pädev isik ehitusalal majandustegevuse korras pakkuda oma teenuseid ning tegutseda, kui selle isiku kvalifikatsiooni tõendab haridusel ja töökogemusel põhinev kutseeaduse kohane kutse või muu õigusakti kohane pädevustunnistus. Sama paragrahvi lõikes 2 on ette nähtud, et pädeva isiku kvalifikatsioon peab olema tõendatud muu hulgas järgmistel tegevusaladel: ehitusloakohustusliku ehitise ehitamine; ehitusloakohustusliku ehitise ehitusprojekti koostamine; omanikujärelevalve tegemine; energiamärgise andmine; energiaauditi tegemine; ehitusuuringud; ehitusprojekti ekspertiis. EhS § 24 lõikes 2 sätestatud tegevusalade täpsema jaotuse kehtestab valdkonna eest vastutav minister [määrusega](#) (EhS § 24 lg 4).

5. Ehitusjuhtimise ametialal töötamiseks ei ole EhS § 24 lõikega 1 sätestatud kutse vajalik (see on reguleerimata kutse). Seega ei takista ehitusjuhtimise ametialal kutsetunnistuse puudumine sellel ametialal töötamist, ent kutsetunnistus võib anda tööelus mõnel juhul eeliseid. [Eesti Ehitusinseneride Liidust](#) (EEL) selgitati õiguskantsleri nõunikule, et kui varem (enne 04.10.2018 kehtestatud ehitusinseneride kutsestandardi jõustumist) võisid ehitusjuhtimise ametialal kutse saada ka ainult ehitustegevuse juhtimise alal tegutsevad inimesed, siis nüüd see nii ei ole. Liidu selgituse kohaselt tingis muudatuse muu hulgas asjaolu, et ehitustegevuse juhtimine on ehitusseadustiku kohaselt reguleeritud tegevusala, kuid ehitusjuhtimine ei ole.

Muudatuste tegemine kutsesüsteemis on lubatud, muu hulgas on lubatud ka sellised muudatused, millega eristatakse selgelt reguleeritud ja reguleerimata kutsed.

6. Kuigi ehitusjuhtimise ametialal kehtiv kutse pole reguleeritud, tuleb see kutse (üldehituse eriala valitav kompetents/ametiala) soovijale anda [kutseeaduse](#) (KutS) kohaselt (vt Kutsekoja [kodulehe](#) selgitust kutsesüsteemi eesmärkide kohta).

7. Sellest järeldub, et kuigi ehitusinsenerilt nõutakse haridusel ja töökogemusel põhinevat kutset, ei ole ehitusjuhtimise ametialal tegutsemiseks kutsetunnistust vaja. Sellele vaatamata on kutsenõukogu ja kutse andja töötanud välja ehitusjuhtimise ametialal kutse saamise võimaluse ning kutsetunnistus antakse välja kutseeaduse alusel.

Ehitusjuhtimise ametialal kutse saamise eeldus

8. EEL annab muu hulgas välja [ehitusinseneri \(tase 6\)](#) ja [diplomeeritud ehitusinseneri \(tase 7\)](#) kutsetunnistusi. Mõlema kutse raames on võimalik valida ehitusjuhtimise ametiala. Ehitusjuhtimise ametiala kutse kirjeldused leiab kutsestandardi punktides A.2.16 (6. tase) ja A.2.17 (7. tase) ning ametiala kompetentsusnõuded kutsestandardi punktides B.2.16 (6. tase) ning B.2.17 (7. tase). Seega tuleb inimesel need standardi nõuded täita, kui ta soovib saada ühel või teisel tasemel ehitusjuhtimise ametialal kutsetunnistust (vt KutS § 5 lg 1).

9. EEL on välja töötanud üldehituse, keskkonnatehnika, tehnosüsteemide ja ehitusautomaatika inseneeria [kutsete andmise korra](#) (edaspidi: kutse andmise kord, vt KutS § 16 lõiked 1 ja 2), mille on kinnitanud arhitektuuri, geomaatika, ehituse ja kinnisvara kutsenõukogu (KutS § 5 lg 2 ja KutS § 8 lg 1). Muu hulgas sätestab kutse andmise kord tingimused, mis on vaja täita, et saaks üht või teist kutset (valitavat ametiala kutsestandardi piires) taotleda. Kehtestatud on hariduse ja töökogemuse nõuded nii esmasele kutse taotlejale kui ka kutse taastõendajale.

10. Ei kutsestandardites (6. ja 7. tase) ega kutse andmise korras ole öeldud, et inimesel, kes igapäevaselt tegutseb ehitusettevõtte juhina (seega ei tegutse üksnes tellijana), ei ole võimalik ehitusjuhtimise ametialal kutsetunnistust saada. Seda kinnitab õiguskantsleri nõunikule ka kutse andja.

11. Küll aga tuleb igaühel ehitusjuhtimise ametialal kutse saamiseks täita nii hariduse kui ka töökogemuse tingimused ning mõistagi vastava taseme kutsestandardi nõuded. Kutse andja selgitas õiguskantsleri nõunikule, et kutse taotleja peab taotluse dokumentides kirjeldama, kui suures mahus on ta ühel või teisel ametialal tööd teinud.

12. See tähendab, et kui inimene teeb oma tavapärase töö (nt ehitustegevuse) kõrvalt üksnes aeg-ajalt arendusprojekte ja tegutseb tellijana, siis võib tõepoolest juhtuda, et ehitusjuhtimise ametialal kutse saamiseks vajalikku töökogemust (nii ajaliselt kui ka keerukuselt) ei pruugi ta saavutada (töökogemuse nõuete kohta vt kutse andmise korra punkti 2.7 ja 6. või 7. taseme kutsestandardi alajaotust A1; kutse andmise korra punkte 3.4 ja 3.5 ning kutse andmise korra lisa 6). Samas ei saa keegi eeldada, et ehitusjuhtimise ametialal peab kutset saama igal juhul. Reguleerimata kutse puhul on kutse andmise eesmärk anda kindlus, et kutse omaja teadmised, oskused ja kogemused vastavad just sellistele nõuetele.

13. Kuigi töökogemuse nõue piirab kutse omandamist ning see piirang peab olema põhjendatud, ei ole praegusel juhul kutse saamiseks töökogemuse nõude kehtestamine ebamõistlik.

14. Ehitusjuhtimise ametialal väljastatakse kutseid mitmel tasemel (mh [ehitusinseneri, tase 6](#) ja [diplomeeritud ehitusinseneri, tase 7](#)), kuid ühe taseme piires ei ole võimalik spetsialiseeruda näiteks suurema või väiksema mahuga objektide ehitusjuhtimisele. Kuna kutsetunnistuse väljastamise üks eesmärk on avalikkusele kinnitada, et tunnistuse omanikul on kindlad teadmised ja oskused, on mõisteta, et töökogemuse nõue ei saa olla väga madal (vt ka 6. ja 7. taseme kutsestandardi nõudeid, alajaotus A.1). Vastasel juhul ei ole võimalik tagada, et inimene tuleb toime oma kutse tasemele vastava suuruse ja keerukusega objektide ehitusjuhtimisega.

15. Minimaalse töökogemuse nõue ühel ametialal on kehtestatud nii, et oleks võimalik taotleda kutset ka mitmel allerialal ja ametialal. See nõue on esitatud kutse andmise korra lisa 6 punktis 2.5. Sellest punktist selgub, et töökogemuse aega puudutav nõue jätab võimaluse tegutseda mitmes ametis samaaegselt. Kutse taotlemisel erijuhu alusel on seatud ehitusjuhtimise ametialal (aga ka teistel ametialadel) kõrgem töökogemuse nõue. Samas saab seda pidada mõisteta, kui võrd erijuhu korral kompenseerivad töökogemuse ja täienduskoolituse kõrgemad nõuded puudusi hariduses (vt kutse andmise korra p 2.12).

16. Praegusel juhul vähendab töökogemuse nõude seadmisest tuleneva piirangu intensiivsust ka asjaolu, et ehitusjuhtimise ametiala ei ole reguleeritud kutse ja kutsetunnistuse omamine ei ole sellel alal tegutsemiseks kohustuslik.

17. Järelikult pole alust öelda, et ehitusjuhtimise kutsetunnistuse saamiseks peab inimene täitma sellised töökogemuse nõuded, mis välistavad selle, et tal on võimalik ehitustegevuse juhtimise kõrval tegelda ka ehitusjuhtimisega (tegutseda tellijana). Üksnes ehitustegevuse juhtimisest enam ei piisa ning vaja on näidata taotletavale tasemele vastavat töökogemust ehitusjuhtimise vallas (tellijana). Selline muudatus ametiala kutse andmisel pole lubamatu.

18. Kuigi kutse andmise korraga seatud töökogemuse nõuded pole lubamatud, ei saa välistada, et mõnel juhul võib hindamiskomisjon taotleja töökogemust hinnates eksida. Sel juhul saab

inimene esitada kutsekomisjoni otsuse peale vaide või pöörduda oma õiguste kaitseks halduskohtusse.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Eesti Ehitusinseneride Liit